

XXVII OLIMPIADA FIZYCZNA ETAP III

Zadanie teoretyczne

Wybierz lub podaj i krótko uzasadnij odpowiedź:

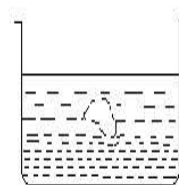
ZADANIE T1

A. Z jednorodnej, izotropowej, cienkiej blachy o temp. t_1 wycięto figurę pokazaną na rysunku 40. po ogrzaniu figury do temperatury $t_2 > t_1$ kąt α

- a) powiększy się,
- b) nie zmieni się,
- c) zmniejszy się.

Rys. 40

Rys. 41

B. Do naczynia, z cieczą o gęstości ρ_1 , w której pływa ciało o gęstości ρ_2 , wlewo dodatkowo ciecz o gęstości $\rho_3 < \rho_2$ nie mieszającą się z cieczą, która w naczyniu już była (rys.41). czy i jak zmieni się zanurzenie ciała w cieczy znajdującej się w dowolnej części naczynia?

C. Po wylądowaniu astronautów na Księżycu jeden z nich dostał kataru. Na przezornie wziętej buteleczce z lekarstwem napisano: „Brać jednorazowo 30 kropli na dobę. Napis ten stosuje się oczywiście do zakatarzonych na Ziemi. Oszacuj dozwoloną jednorazową dobową dawkę kropli na Księżycu.

D. Bardzo długą rurkę zakończoną zwilżoną od wewnątrz, szczelną i bardzo wytrzymałą błonę półprzepuszczalną (rys.42a) zanurzamy od morza. Co zaobserwujemy po dostatecznie głębokim zanurzeniu rurki?

E. Mając dwa polaryzatory i nie dysponując innym sprzętem jak można określić ich płaszczyzny przepuszczenia?

ROZWIĄZANIE ZADANIA T1

A. Poprawną odpowiedź podaje punkt b. Kąt nie zmieni się. Wyobraźmy sobie, że płyta, z której zrobiono rozważane koło z wyciętym segmentem, miała nieskończone wymiary. Załóżmy, że na płycie tej narysowano rozważaną figurę. Przy zmianach temperatury płyta rozszerza się we wszystkich kierunkach i we wszystkich punktach jednakowo (jednorodność i izotropowość). Wynika stąd, że przy zmianach temperatury kąt α na rysunku figury pozostaje stały. Wobec tego, niezależnie od tego, czy figurę wytniemy z płyty w niższej, czy w wyższej temperaturze, kąt α będzie taki sam. Innymi słowy, niezależnie od temperatury rozważanej figury kąt α powinien być taki sam.

B. Zanurzenie powinno się zmniejszyć, bowiem po wlaniu cieczy o gęstości ρ_3 ciecz ta na część ciała wystającą z dolnej cieczy będzie wywierała dodatkową siłę wyporu.

C. Na Księżycu jednodobowa dawka lekarstwa powinna wynieść około 5 kropli. W chwili odrywania się kropli od kroplomierza jej ciężar równoważy siłę napięcia powierzchniowego w największym miejscu równą $2\pi r\sigma$ - rysunek 43. promień r , praktycznie biorąc, i na Ziemi, i na Księżycu jest taki sam jak promień kroplomierza. Napięcie powierzchniowe σ nie zależy od przyspieszenia grawitacyjnego i zarówno na Ziemi jak i na Księżycu ma tę samą wartość. Wynika stąd, że ciężar urywającej się kropli na Ziemi i na Księżycu powinien być taki sam. Ale jednakowym ciężarom na Ziemi i Księżycu odpowiadają różne masy, a więc i różne objętości lekarstwa. Ponieważ przyspieszenie grawitacyjne na Księżycu jest około 6 razy mniejsze niż na Ziemi, objętość urywającej się kropli na Księżycu jest około 6 razy większa niż na Ziemi. Zatem 30 kropli „ziemskich” to $30/6 = 5$ kropli „księżycowych”.

D. W rurce powinna pojawić się czysta woda. Jej poziom w warunkach równowagi powinien być poniżej poziomu morza. Różnica poziomów powinna spełniać warunek (rys.42b):

$$\rho_m g H = \rho_w g h + p_{osm}$$

gdzie p_{osm} oznacza ciśnienie osmotyczne wody morskiej, ρ_m – gęstość wody morskiej, a ρ_w – gęstość czystej wody.

Zjawisko wnikania wody poprzez błonę półprzepuszczalną do głęboko zanurzonych rurek nazywa się hiperosmozą. Zjawisko to próbując się wykorzystywać do odsalania wody morskiej.

E. Polaryzatory należy skrzyżować, a następnie znaleźć taki kierunek, by obrót jednego z nich wokół osi leżącej w płaszczyźnie polaryzatora i równoległej do tego kierunku nie powodował przepuszczania światła. Kierunek przepuszczania polaryzatora jest albo kierunkiem tej osi, albo jest do niego prostopadły. Problem ten można rozstrzygnąć obserwując przez jeden z polaryzatorów światło odbite skośnie od powierzchni drugiego z nich (światło odbite skośnie od powierzchni dielektryka nie jest światłem naturalnym – przeważa w nim polaryzacja równoległa do powierzchni odbijającej).

Źródło:
Zadanie pochodzi z „Druk OF”

Komitet Okręgowy Olimpiady Fizycznej w Szczecinie
www.of.szcz.pl